

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

Locatie: Isabellaland te Den Haag

Opdrachtgever: Gemeente Den Haag, Dienst Stedelijke Ontwikkeling
Spui 70
2511 BT 'S-GRAVENHAGE

Contactpersoon: De heer M.L.E.C. Schalk

Telefoonnummer: +31 70 353 20 00

Uitgevoerd door: Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv

Telefoonnummer: +31 348 47 80 50

Projectnummer: 120962

Opgesteld door: Mevrouw drs. M. de Voogd

Paraaf: *p.o. ETP/lemp*

Datum notitie: 17 oktober 2012

Versie notitie: Definitief

Vrijgave rapportage: De heer drs. M.J. Perk

Paraaf: *p.o. ETP/lemp*

Bijlagen:

1. Overzichtstekening
2. Concept nieuwbouw
3. Ligging ten opzichte van EHS
4. Fotorapportage

1 INLEIDING

In opdracht van Gemeente Den Haag, Dienst Stedelijke Ontwikkeling heeft Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv een ecologische quickscan uitgevoerd ter plaatse van het plangebied aan de Isabellaland ong. te Den Haag.

1.1 Aanleiding

De aanleiding van de uitgevoerde ecologische quickscan wordt gevormd door de voorgenomen herontwikkeling van het plangebied. Met de herontwikkeling van het plangebied zullen gebouwen worden gesloopt en zal daarvoor nieuwbouw worden gepleegd. Het groen zal grotendeels worden verwijderd. De plannen zijn in conceptvorm opgenomen in bijlage 2.

1.2 Doelstelling

Doelstelling van de ecologische quickscan is om de ecologische aspecten van de voorgenomen werkzaamheden te toetsen aan de huidige wetgeving. Met behulp van een ecologische quickscan wordt een uitspraak gedaan over de aanwezige en te verwachten natuurwaarden in het plangebied en de te verwachten effecten op deze natuurwaarden door middel van een beperkte onderzoeksinspanning. Indien de natuurwaarden en/of de effecten niet goed kunnen worden ingeschat met de quickscan, kan het noodzakelijk zijn een (uitgebreid) ecologisch onderzoek uit te (laten) voeren.

2 PLANGEBIED

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (zie bijlage 1) betreft twee voetbalvelden met sportkantine en parkeergelegenheid aan het Isabellaland en een braakliggend stukje land tussen het parkeerterrein van de sportclub en de nieuw gebouwde school aan het Isabellaland. Het plangebied is omgeven door watergangen.

2.2 Voorgenomen werkzaamheden

Met de herontwikkeling van het plangebied zal de sportkantine worden gesloopt en zullen de omliggende bosschages en bomen (grotendeels) worden verwijderd. Gezien de (concept)plannen van de herontwikkeling worden de watergangen mogelijk aangepast. In dat geval wordt de watergang aan de zuidkant verbreed en wordt de watergang die tussen de nieuwe school en het plangebied doorloopt, gedempt.

3 VOORONDERZOEK

3.1 Opzet onderzoek

Een ecologische quickscan is een eenmalige scan van het plangebied, waarin vooral globaal wordt gekeken naar de te verwachten en de voorkomende (beschermde) soorten. Hiertoe worden een bronnenonderzoek en een locatiebezoek uitgevoerd. Een ecologische quickscan wordt kort en bondig gerapporteerd. Er wordt geen volledig ecologisch onderzoek uitgevoerd, maar een globaal beeld geschetst van de aanwezige en te verwachten natuurwaarden.

Hierdoor is een ecologische quickscan niet voldoende als onderbouwing van een eventuele aanvraag voor een ontheffing op de Flora- en faunawet.

3.2 Vooronderzoek

Gebiedendatabase EL&I

De Gebiedendatabase van het ministerie van EL&I bevat alle informatie over de beschermde natuurgebieden van Nederland: Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), Wetlands en Beschermde Natuurmonumenten, Nationale parken, Nationale landschappen en Ecologische Hoofdstructuur. Voor deze Gebiedendatabase is een webapplicatie ontwikkeld, waarin met enkele klikken op een kaart aangegeven wordt of binnen een straal van 3 km van het gebied dat u zoekt natuurgebieden liggen. Deze 'kaartmachine' is te vinden via <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>.

Voor het plangebied blijkt dat zij geen onderdeel uitmaakt van een Habitat- (HR) en/of Vogelrichtlijngebied (VR) (tezamen Natura 2000); het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Meijendel & Berkheide) ligt op bijna 3 km afstand. Het plangebied ligt echter net buiten de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Waarneming.nl

Op de site www.waarneming.nl worden waarnemingen van natuurliefhebbers van Nederlandse flora en fauna verzameld. Voor de gemeente Den Haag worden regelmatig en veel waarnemingen doorgegeven. De meeste waarnemingen betreffen algemene en minder algemene vogelsoorten; een groot deel daarvan wordt doorgegeven door de Telpost De Vulkaan. De overige (stand)vogels zijn vooral vogels van een stedelijke omgeving (havik, sperwer, huismus) of vogels van meer landelijk, waterrijk gebied (duin, strand, open gebieden), zoals rotgans, graspieper, velduil, roodkeelduiker, grote zilverreiger en lepelaar.

Er zijn voor het plangebied of directe omgeving geen waarneming doorgegeven.

Voor het EHS-gebied, net buiten het plangebied (Duivenvoordse en Veenzijdse Polder) worden veel waarnemingen doorgegeven, voornamelijk van vogels. Het betreffen dan vooral vogels van open, landelijke gebied, zoals grote zilverreiger, purperreiger, blauwe reiger, boerenzwaluw, grauwe gans, buizerd, witte kwikstaart en ooievaar. In de polder staan enkele bosjes; hier worden ook vogels als pimpelmees en goudhaantje aangetroffen. In de polder wordt ook frequent een raaf waargenomen, helaas wordt hiervan geen exacte locatie weergegeven. Ook is in het midden van de polder meerdere keren een bruine kiekendief gezien.

4 VELDONDERZOEK

4.1 Uitgevoerde werkzaamheden

Op 28 september 2012 is een veldinventarisatie uitgevoerd. Tijdens de inventarisatie is het plangebied geobserveerd en doorkruist om een goed beeld te kunnen vormen van de (mogelijk) voorkomende flora en fauna. De veldinventarisatie is uitgevoerd door een deskundige medewerker¹ van Koenders & Partners. In tabel 1 zijn de datum en uitgevoerde activiteiten weergegeven.

¹ Door Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv wordt de volgende definitie gehanteerd. Onder 'deskundige' wordt door het Ministerie van EL&I het volgende verstaan: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan

Tabel 1: uitgevoerd veldbezoek

Datum	Activiteit(en)	Weersomstandigheden	Aanvang bezoek	Uitvoerende(n)
28 september 2012	Ecologische quickscan	min. temp 12 °C max. temp 17 °C ZW 4 Zwaar bewolkt 0,6 mm neerslag	10:00	Drs. M. de Voogd

Weersomstandigheden ter plaatse van weerstation Rotterdam (bron: www.knmi.nl)

Het plangebied betreft twee voetbalvelden, met sportkantine en parkeergelegenheid. Rondom de velden ligt een smalle strook bosschages en bomen, waarachter een bredere watergang ligt. Tussen de sportvelden en de straat Isabellaland ligt een nu braakliggend landje, wat voorheen tot het terrein van de school heeft behoord. Deze school is gesloopt en reeds herbouwd op een kleiner oppervlak. Tussen het braakland en het sportveld ligt ook een watergang met een strook bosschage en bomen. In bijlage 1 is het plangebied op de kaart weergegeven.

Het parkeerterrein is relatief smal en bestaat uit klinkers. Ook hier ligt tussen het terrein en de watergang een strook met bosschages. De sportkantine is opgetrokken uit bakstenen met een plat dak; de bovenkant van de gevel is afgetimmerd met beplating.

Het braakland ligt nog niet zo lang braak, gezien de vegetatie op het terrein. Het terrein is echter relatief vochtig en ligt ook laag ten opzichte van het omliggende terrein.

Tussen het plangebied en de N14 (Noordelijke Randweg Den Haag) ligt een rij hoge flatgebouwen, die in dwars op de straat staan. De flatgebouwen zijn, net als de rest van de wijk, omringd door veel groen en grote bomen. Ten noorden van de N14 begint de Duivenvoordse en Veenzijdse polder, die is aangewezen als EHS. Deze veenweidepolder strekt zich uit tussen de bebouwde kernen Den Haag, Wassenaar, Leidschendam en Voorschoten. Het gebied is in beheer van Staatsbosbeheer.

4.2 Resultaten

Tijdens het locatiebezoek zijn de aanwezige soorten geïnventariseerd. Hiervoor is het terrein doorkruist en onderzocht. De aanwezige groenstroken rond de bebouwing zijn, voor zover de situatie dat toeliet, nader onderzocht.

Soorten

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde planten of dieren aangetroffen. Tijdens de inventarisatie zijn niet veel soorten waargenomen, wat gezien de tijd van het jaar logisch is.

hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en SBNL); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of - bescherming.

In het plangebied zijn enkele algemene vogelsoorten aangetroffen, waarvan mag worden aangenomen dat zij ook in de bosschages rond de sportvelden tot broeden zullen komen. Het betreft vogels zoals winterkoning, roodborst, heggenmus, merel en vink. In de watergangen zijn wilde eend en meerkoet gezien; ook van deze soorten wordt verwacht dat ze in het plangebied kunnen broeden.

De groenstroken rond de sportvelden zijn dicht begroeid met struiken en enkele volgroeide bomen. Er is reeds een inventarisatie van de bomen gemaakt door een derde partij; bij deze volstaat te vermelden dat de bomen voornamelijk eik, kersen, elzen, esdoorn en populier betreffen. De bosschages zijn een mengeling van kornoelje, liguster, braam en vogelkers. Daarnaast groeien in de meer open delen ook (on)kruiden als brandnetel en zuring.

Het braakland heeft een heel eigen vegetatietype, doordat het landje erg nat is en een open en lichte structuur heeft. Rond de twee laagste plekken, die nu onder water staan, staat een hoogopgaande vegetatie van elzenopslag, riet en harig wilgenroosje met een ondergroei van watermunt en pitrus. Verder naar de straat wordt de vegetatie opener met perzikkruid, wolfspoot, Canadese guldenroede

De aanwezige watergangen zijn, gezien de tijd van het jaar, niet bemonsterd. Tijdens de inventarisatie zijn enkele algemene watervogelsoorten (waterhoen, meerkoet, wilde eend) in het water waargenomen. De oevers van de watergangen maken eerder deel uit van de omringende groenstroken, dan dat er sprake is van een echte oevervegetatie. Ze zijn begroeid met struiken als kornoelje, elzenopslag en braam.

5 RESULTATEN EN EFFECTEN

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura 2000-gebied, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of (gemeentelijke) verbingszone. In de nabijheid van het plangebied ligt echter wel een deel van de EHS.

5.1 Ecologische Hoofdstructuur

Voor ruimtelijke ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt het 'Nee, tenzij-principe'; wanneer de plannen significante negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden, mogen ze niet worden uitgevoerd, tenzij er geen reële alternatieven mogelijk zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval dienen er wel mitigerende en compenserende maatregelen te worden genomen. Dit geldt ook voor plannen die buiten de EHS worden uitgevoerd, maar wel effecten (kunnen) hebben op het gebied.

Het plangebied ligt buiten de EHS, waardoor directe effecten van de voorgenomen werkzaamheden, zoals vernietiging, versnippering en aantasting van het oppervlakte niet aan de orde zijn. Indirecte effecten zoals verstoring door licht, geluid, beweging dienen te worden beoordeeld.

Het plangebied ligt op circa 300 meter afstand van de grens van de EHS. Tussen het plangebied en de grens van de EHS ligt respectievelijk een straat (Isabellaland), een strook met hoge flatgebouwen, een watergang, een talud met hoog geluidsscherm, een weg (Noordelijke Randweg, N14), een watergang, berm, brede watergang en een strook volkstuintjes.

Door de hoge structuren (flatgebouwen en geluidsscherm) wordt geluid van de sloopactiviteiten (en geluid in de toekomstige situatie) grotendeels tegengehouden. Eventueel extra geluid door de werkzaamheden zullen niet significant bijdragen aan de geluids'druk' op de EHS, die voornamelijk wordt veroorzaakt door verkeer op de N14. Verstoring door geluid in de Duivenvoordse en Veenzijdse polder door de werkzaamheden is niet aannemelijk.

Verstoring door licht en beweging is niet aan de orde, omdat de EHS niet in het zicht ligt vanaf het plangebied. De EHS wordt afgeschermd door een geluidsscherm, maar ook door de hoge flatgebouwen met het omliggend groen en de afstand.

5.2 Flora en fauna

In tabel 2 zijn de resultaten en conclusies van het onderzoek samengevat, die in de navolgende subparagrafen worden uitgelegd. De conclusies zijn gezien de tijd van het jaar gedeeltelijk gebaseerd op biotoopkenmerken van het plangebied en het vooronderzoek.

Tabel 2: samenvatting resultaten en conclusies

	Onderzocht middels:	Beschermde soorten vermoed?	Regime Flora- en faunawet	Ontheffingsplichtig?	Nader onderzoek?
Flora	Quickscan	Nee			Nee
Zoogdieren	Quickscan	Ja	Tabel-1	Nee	Nee
Vleermuizen	Risicobeoordeling o.b.v. locatiebezoek	Nee			Nee
Broedvogels	Risicobeoordeling o.b.v. locatiebezoek	Ja	n.v.t.	Niet mogelijk	Nee
Vissen	Risicobeoordeling o.b.v. locatiebezoek	Nee			Nee
Amfibieën	Quickscan	Ja	Tabel-1	Nee	Nee
Reptielen	Quickscan	Nee			Nee
Overige fauna	Quickscan	Nee			Nee

Weergegeven is a) hoe het voorkomen van soortgroepen is beoordeeld, b) de soortgroepen waarvan vermoed wordt dat ze in het plangebied (kunnen) voorkomen, c) onder welke regime van de Flora- en faunawet de (vermoede) soorten beschermd worden, d) of voor de voorgenomen werkzaamheden voor deze soorten een ontheffing op de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd en e) of nader onderzoek nodig is met betrekking tot de ontheffing.

Flora

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. In het plangebied zijn slechts een beperkt aantal soorten aangetroffen; dit is vanwege het habitat (bosstrook) logisch. Het najaar is niet ideaal om planten te inventariseren, omdat de meeste planten reeds uitgebloeid zijn. Gezien de sterk verstedelijkte situatie is het echter niet aannemelijk dat beschermde plantensoorten in het plangebied voorkomen.

Zoogdieren

Tijdens de inventarisatie zijn geen beschermde soorten waargenomen, maar het plangebied is plaatselijk geschikt voor beschermde kleine zoogdieren, zoals verschillende muizensoorten, mol en egel. Grote delen van het plangebied zijn niet geschikt als leefgebied voor beschermde kleine en grotere zoogdieren, zoals das, ree en vos. De verwachte zoogdiersoorten egel, bosspitsmuis, veldmuis, en mol, worden allen beschermd onder tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Vleermuizen

Het plangebied is niet gecontroleerd op het voorkomen van vleermuissoorten, maar beoordeeld op basis van biotoopkenmerken en bronnenonderzoek. De bebouwing (sportkantine) in het plangebied is niet geschikt voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De bebouwing, die slechts één bouwlaag hoog is, heeft weliswaar spouwmuren en daklijsten, maar de open stootvoegen van de bebouwing is op

plekken gesitueerd, die vleermuizen niet graag gebruiken; de open stootvoegen zitten op ca 1,70 met hoogte, dus onder de ramen van de kleedkamers. Op de kopse kanten van de gebouwen zijn geen open stootvoegen aangetroffen. De daklijsten zijn goed afgesloten, waardoor vleermuizen hier niet onder kunnen kruipen.

Er zijn geen bomen aangetroffen die mogelijk geschikt zouden kunnen zijn voor vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Alle vleermuissoorten worden beschermd onder tabel 3 van de Flora- en Faunawet.

Vogels

Tijdens de inventarisatie zijn in het plangebied vogels aangetroffen, waarvan met zekerheid kan worden aangenomen dat zij ook in het plangebied broeden. Dit betreffen voornamelijk algemene vogelsoorten zoals winterkoning, roodborst, heggenmus, merel en vink. In de watergangen zijn enkele watervogels (meerkoet en wilde eend) waargenomen, waarvan ook met zekerheid mag worden aangenomen dat zij in, of direct grenzend aan de watergang broeden.

In het plangebied zijn geen bomen of bebouwing aangetroffen die mogelijk geschikt zouden kunnen zijn voor vaste verblijfplaatsen van vogels met een jaarrond beschermde status, waaronder huismus, gierzwaluw, uilen, spechten en roofvogels. Het is niet aannemelijk dat deze zich in het plangebied bevinden.

Amfibieën

Tijdens de inventarisatie zijn geen amfibieën aangetroffen. De watergang in het plangebied is echter matig geschikt als leef- en voortplantingsgebied voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker, bastaardkikker en gewone pad. Ook de plassen op het braakliggende terrein kunnen als voortplantingsgebied worden gebruikt, als zij in de lente nog water bevatten. De groenstroken en het braaklandje zijn door hun ruige vegetatie geschikt als leef- en overwintergebied.

De genoemde soorten vallen allen onder tabel 1 van de Flora- en faunawet. Het is niet aannemelijk dat zwaarbeschermd of zeldzame soorten, zoals vuur- en kamsalamander, het gebied zullen gebruiken gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van bekende populatie en het ontbreken van geschikt habitat voor deze soorten.

Vissen

Het plangebied is niet actief bemonsterd op aanwezige vissoorten. Uit de omgeving zijn in het verleden waarnemingen gedaan van de bittervoorn (tabel 3) en kleine modderkruiper (tabel 2)^{2,3}. Er mag dus van worden uitgegaan dat in de Duivenvoordse en Veenzijdse polder deze beschermde soorten voorkomen. Volgens de legger van het Hoogheemraadschap Rijnland⁴ zijn er geen duikers of andere waterverbindingen tussen het water in de Duivenvoordse en Veenzijdse polder en de wijk Haagse Hout, waarin het plangebied ligt.

Aannemelijk is dat in de watergangen in het plangebied wel enkele algemene vissoorten zullen voorkomen, zoals baars, voorn en stekelbaarsje. Gezien de (geïsoleerde) ligging in stedelijk gebied ten opzichte van het gebied met beschermde soorten, worden geen beschermde soorten als bittervoorn en kleine modderkruiper verwacht.

² Watergebiedsplan Zuidgeest. Hoogheemraadschap van Rijnland, december 2010

³ Milieueffectrapport RijnlandRoute (tweede fase). Tauw, hoofdrapport 2.0. Mei 2012

⁴ <http://rijnland.esri.nl/legger/>

Overige fauna

Tijdens de inventarisatie zijn geen insectensoorten waargenomen, wat gezien de tijd van het jaar en het weer tijdens de inventarisatie logisch is. Het is aannemelijk dat het plangebied, inclusief de watergangen geschikt is voor algemene soorten insecten, vlinders en libellen. Soorten zoals zweefvlieg, wesp, aardhommel, schaatsenrijder en lantaarntje zullen dus in het gebied voorkomen. (Zwaar-)beschermde of zeldzame soorten worden echter niet verwacht, gezien de ligging van het plangebied en het habitat.

5.3 Wetgeving

Indien de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten hebben op beschermde plant- en diersoorten in het plangebied, dient hiervoor een ontheffing op de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. Bij het (vermoedelijk) voorkomen van zogenaamde tabel 1-soorten in het plangebied geldt een algehele vrijstelling voor het aanvragen van een ontheffing wanneer de werkzaamheden vallen onder 'bestendig beheer en onderhoud', 'bestendig gebruik' of 'ruimtelijke ontwikkeling'. Indien zwaarder beschermde soorten (de zogenaamde tabel 2- en 3-soorten) binnen het projectgebied voorkomen, is voor het uitvoeren van een ingreep een ontheffing noodzakelijk.

Alle inheemse vogelsoorten zijn daarnaast extra beschermd: voor (mogelijke) verstoring of schade toegebracht aan broedende vogels kan geen ontheffing worden aangevraagd in het kader van de Flora- en faunawet. Werkzaamheden waarbij broedvogels worden verstoord of aangetast, mogen daarom niet worden uitgevoerd. Het ministerie van EL&I hanteert geen vaste grensdata voor het vogelbroedseizoen; van belang is of de werkzaamheden een broedgeval verstoren of vernietigen.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Aangezien het hier om een quickscan gaat, hebben de bovenbeschreven resultaten betrekking op inschattingen op basis van expert judgement. Sluitende uitspraken zijn zonder een uitgebreider veldonderzoek dus niet te doen. Dit doet echter niks af aan de volgende conclusie:

6.1 Conclusie gebiedsbescherming

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Vogelrichtlijngebied (VR), Habitatrichtlijngebied (HR), Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of ecologische verbindingszone binnen de EHS.

Op korte afstand van het plangebied ligt de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder, die deel uitmaakt van de EHS. Indirecte effecten door licht, beweging en geluid zijn niet aannemelijk door de afstand tot de EHS en de bufferende/kerende werking van de hoge flatgebouwen en het geluidsscherm tussen EHS en plangebied.

6.2 Conclusie soortbescherming

De voorgenomen herontwikkeling van het gebied valt onder 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor de (vermoedelijk) aanwezige zoogdier- en amfibieënsoorten (allen tabel 1) is een algehele vrijstelling op het aanvragen van een ontheffing op de Flora- en faunawet. Er zijn geen beschermde planten-, reptielen-, vissen- of insectensoorten in het plangebied waargenomen en deze worden ook niet verwacht.

Vogels

In de groenstroken rond het plangebied zullen vermoedelijk vogels broeden. Het verstoren van broedvogels en/of het vernietigen en beschadigen van hun nesten is niet toegestaan; hiertoe wordt geen ontheffing verleend.

De werkzaamheden dienen daarom buiten het broedseizoen te worden gestart. Voor het vogelbroedseizoen wordt in de regel 15 maart tot 15 juli aangehouden, maar dit zijn geen vaste grenzen; het gaat erom of er een vogel broedt. Wanneer de (sloop-)werkzaamheden in gang worden gezet voorafgaand aan het broedseizoen en doorgaan tot in het broedseizoen, is de kans groot dat vogels hun nest bouwen op voldoende afstand van de werkzaamheden, buiten de zone van verstoring. Geadviseerd wordt om locaties waarvan men op voorhand weet dat er vogels zullen gaan broeden (bomen en bosschages) voorafgaand aan de werkzaamheden reeds te kappen en te rooien.

6.3 Mitigatie en compensatie

Het uitgangspunt is het zo veel mogelijk voorkómen en beperken van schade aan de te beschermen natuurwaarden, waardoor de noodzaak tot mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen zoveel mogelijk wordt verkleind. De volgende maatregelen worden in het kader van mitigatie aangeraden:

- Bomen en bosschages voorafgaand aan de werkzaamheden en buiten het vogelbroedseizoen (indicatie: half maart tot half juli) te kappen / rooien;
- Dempen en/of vergraven van watergangen na de winterrust van amfibieën en vissen (november-februari, of watertemperatuur onder 10°C) uit te voeren
- De aanwezige watergangen en waterplassen (op het braakliggende terrein) pas te dempen als duidelijk is dat er zich geen amfibieën en/of vissen in bevinden;
- De watergang te dempen voor vanaf het doodlopende einde voorzichtig en in langzaam tempo grond uit te storten, waardoor vissen en amfibieën de tijd en de ruimte hebben om te vluchten;
 - Een ecologisch betere methode zou zijn om de te dempen watergang af te dammen aan het einde en dit gedeelte af te vissen;
- Te zorgen dat het terrein niet lange tijd braak ligt en ondiepe plassen in braakliggend terrein voorkomen om het (her)vestigen van amfibieën als gewone pad, bruine kikker en mogelijk ook de beschermde rugstreeppad te voorkomen.

6.4 Zorgplicht

Naast de regelingen omtrent (streng) beschermde soorten, is in de Flora- en faunawet ook een algehele zorgplicht opgenomen. De zorgplicht geldt te allen tijde en voor alle flora en fauna, ongeacht eventuele beschermingsstatus en verkregen ontheffingen. De zorgplicht stelt dat 'iedereen, indien redelijkerwijs mogelijk, voldoende zorg in acht moet nemen voor alle planten en dieren en hun leefomgeving'.

Om de zorgplicht te concretiseren, is een aantal simpele en werkbare methoden omschreven, waarmee aan de zorgplicht wordt voldaan. De volgende maatregelen worden aangeraden in aanvulling op de vorige paragraaf:

- De werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang plaats laten vinden;
- Het gebruik van licht op het terrein na zonsondergang zo veel mogelijk beperken;
- Als het gebruik van licht na zonsondergang niet te voorkomen is, gebruik maken van gerichte lichtbronnen (afschermen aan de boven- en achterzijde);
- Werkzaamheden vanaf één kant aanvangen;

- Voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied en directe omgeving controleren op broedende vogels;
- Tijdens de werkzaamheden alert zijn op het voorkomen van (beschermde) dieren op en rond het terrein en deze de ruimte en tijd geven om te vluchten;
- Waar noodzakelijk de hulp van een ter zake kundige in roepen;
- Indien men (andere) beschermde soorten aantreft, altijd het advies van een ter zake kundige inwinnen.

7 VERANTWOORDING

Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het uitgevoerde onderzoek.

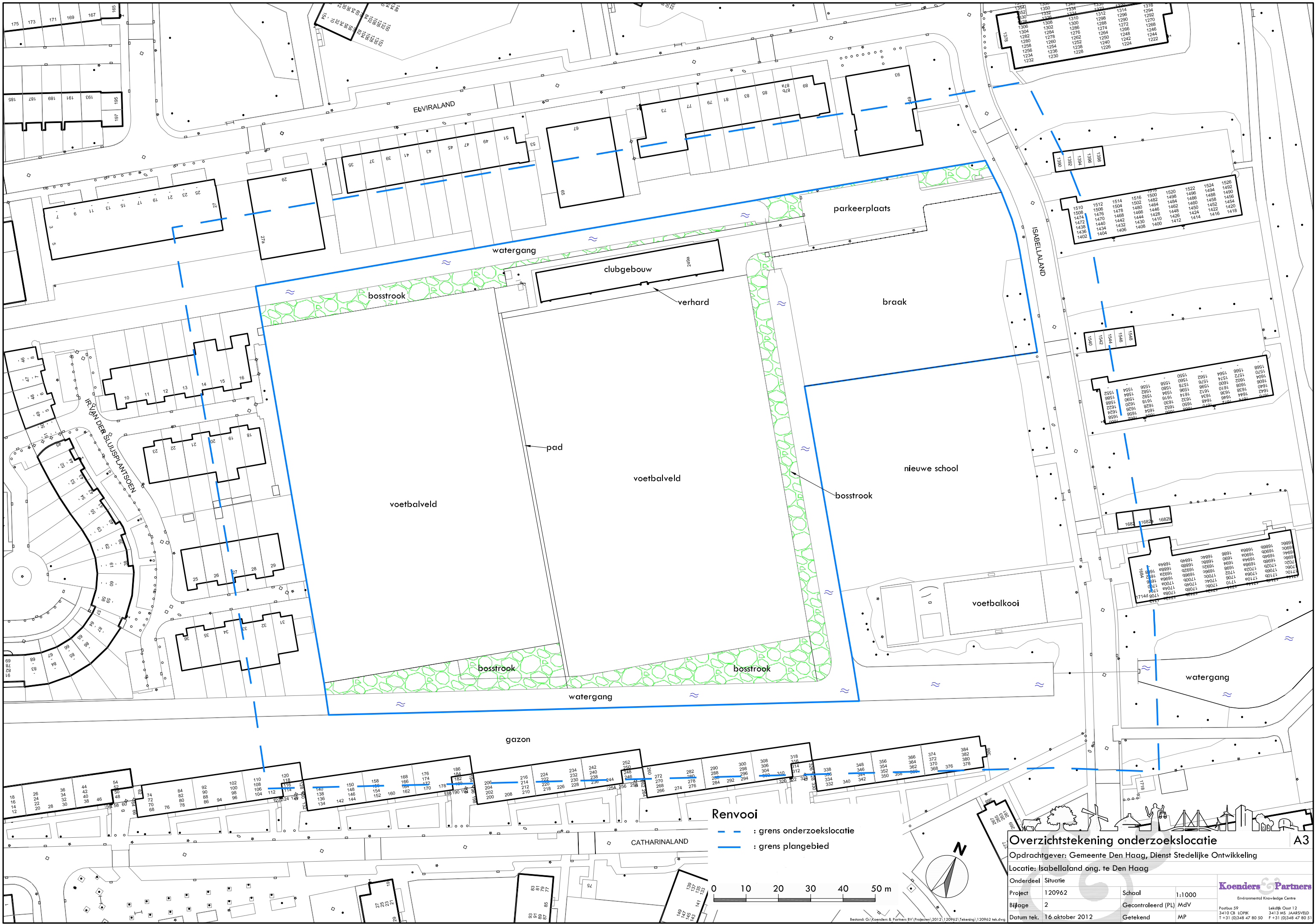
Dit rapport is gebaseerd op een grote mate van kennis en ervaring binnen Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv. Ondanks de grote zorgvuldigheid waarmee het veldwerk is uitgevoerd, is Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv niet verantwoordelijk voor eventuele afwijkingen en voor de eventuele gevolgen daarvan.

Het is niet toegestaan, dit rapport zonder schriftelijke toestemming van Koenders & Partners adviseurs en procesmanagers bv anders dan in zijn geheel (met inbegrip van bijlagen) te reproduceren.

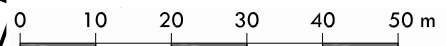

BIJLAGE 1

OVERZICHTSTEKENING

Renvooi
 - - - : grens onderzoekslocatie
 ——— : grens plangebied

Overzichtstekening onderzoekslocatie A3

Opdrachtgever: Gemeente Den Haag, Dienst Stedelijke Ontwikkeling
 Locatie: Isabellaland ong. te Den Haag

Onderdeel	Situatie	Schaal	1:1000
Project	120962	Gecontroleerd (PL)	MdV
Bijlage	2	Getekend	MP
Datum tek.	16 oktober 2012		

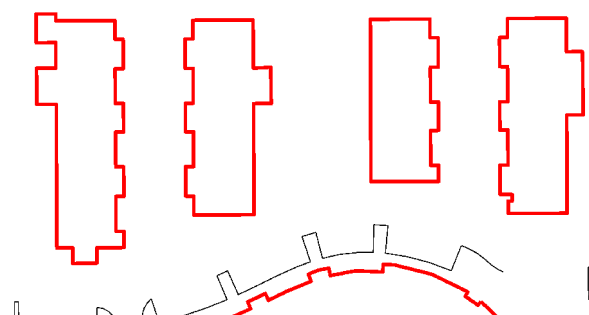
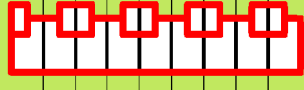
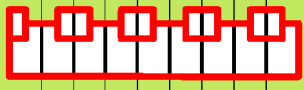
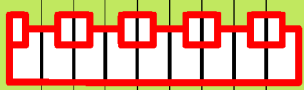
Koenders & Partners
Environmental Knowledge Centre
 Postbus 39 Lelidijk Oost 12
 3413 CR Lopik 3413 MS Jaarsveld
 T +31 (0)348 47 80 50 F +31 (0)348 47 80 51

Bestand: G:\Koenders & Partners BV\Projecten\2012\120962\Tekening\120962 tel.dwg

BIJLAGE 2

CONCEPT NIEUWBOUW

School 1400 m²

Sportveldje

Schoolplein

Speelveldje

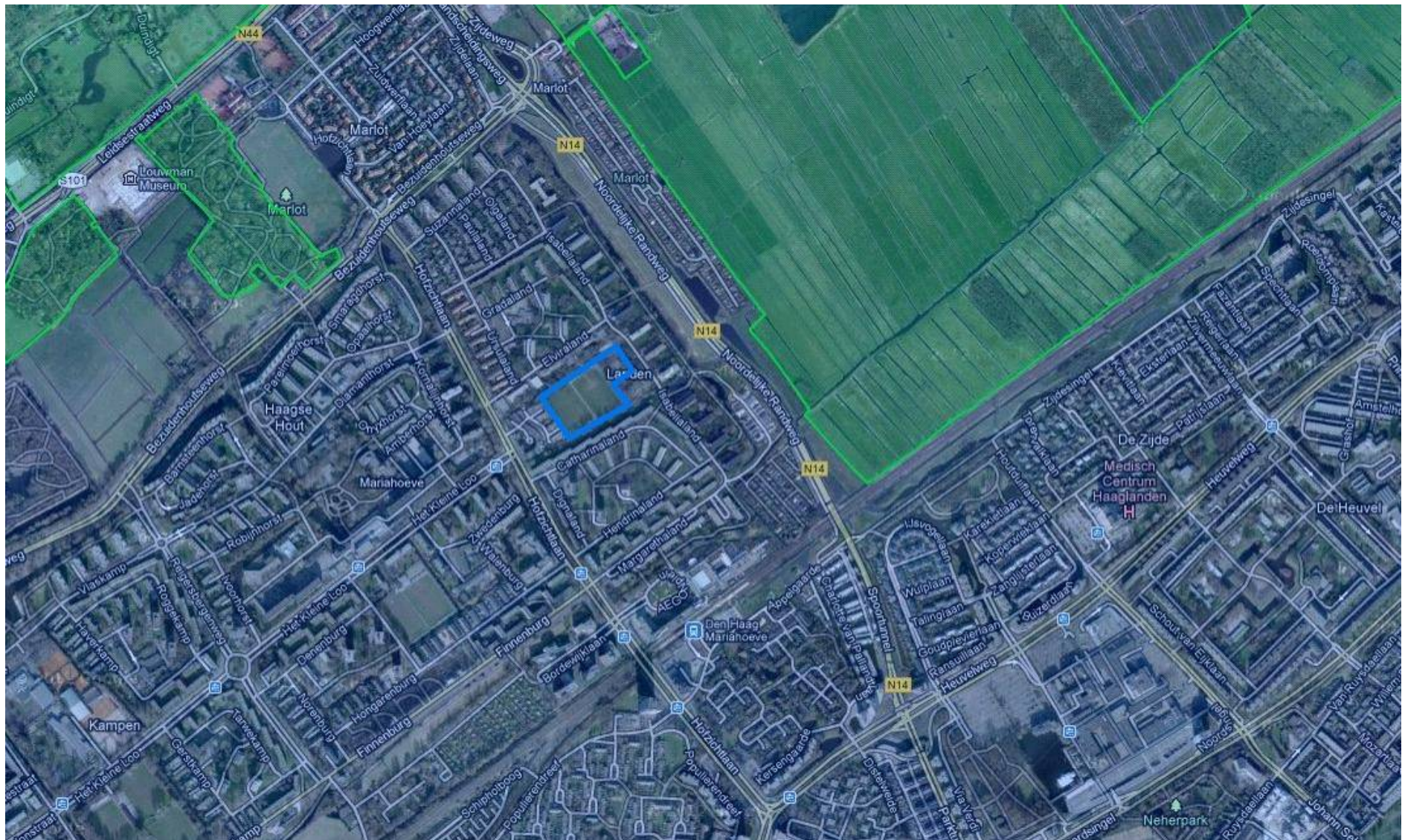
625 m²

625 m²

BIJLAGE 3

LIGGING T.O.V. EHS

Ligging van het plangebied (blauw) ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS, groen)

bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

BIJLAGE 4

FOTORAPPORTAGE

Foto 1: Parkeerplaats gezien vanaf de kantine

Foto 2: Sportkantine vanaf de parkeerplaats

Foto 3: Open stootvoegen op beperkte hoogte; geen kieren tussen daklijst en muur

Foto 4: Voetbalveld, gezien vanaf de kantine in westelijke richting

Foto 5: Groenstrook met bosschages en bomen langs de noordkant

Foto 6: Voetbalveld met groenstrook langs de westkant

Foto 7: Zicht op de kantine vanaf de zuidkant van het plangebied

Foto 8: De groenstrook van dichtbij

Foto 9: Het braakliggende landje, gezien vanaf het noordelijke stuk

Foto 10: De plassen in het braakliggende landje

Foto 11: De vegetatie op het braakliggende land heeft een open structuur

Foto 12: Watergang tussen het braaklandje en de voetbalvelden